

Peter ter Velde

DE VADER EN DE ZOON

[Uitgeverij de Rode Kamer | Haarlem](#)

*Do you know where we're going to
Do you know what we will do when we arrive
As I wait for you to set sail
Don't you know that I hope you find your holy grail*

*Suffered in silence so long
Don't you know it's easy to see
where you went wrong
You forgot you've got oxygen
Running through your veins*

Badly Drawn Boy
Van het album *One plus one is one* (2004)

'Johan!' Ik hoor mijn naam brullen boven de zee van geluid die de aula vult. Ik herken de stem niet, maar het gezicht onmiddellijk alsof de tijd niet of nauwelijks heeft stilgestaan. De sproeten op de wangen zijn niet verplaatst, de haargrens op het voorhoofd slechts een centimetertje of zo. Het is Jan. Of Jantje, zo was het vroeger eigenlijk. Lachend en hartelijk schudden we elkaar de hand. Pieter Bas komt er even later bij en ook die andere Johan uit de examenklas van 1981 sluit zich met een grote grijns op zijn gezicht bij

het zich vormende groepje aan. Een ander hoofd zegt me niets, maar als de uiterlijk onbekende zijn naam noemt kijk ik hem bijna niet gelovend aan: 'Harm, jongen, ik zou je op straat niet herkend hebben.'

De platitudes zijn niet van de lucht, maar dat hoort blijkbaar bij een reünie.

'Wat ben jij veranderd.'

'Jij bent ook niets veranderd.'

'Ik kan zien dat het je goed gaat.'

'Tjonge, dat jij zo ver bent gekomen. Vroeger op school deed je niks.'

Er worden meer handen geschud. Groepjes wisselen van samenstelling. Zelfs aardrijkskundeleraar meneer Richters is aanwezig. Vroeger al had ik het idee dat hij zeventig was, maar hij vertelt dat hij die leeftijdsgrens nu pas net gepasseerd is. Als je jong bent, lijkt elke volwassene ouder dan in werkelijkheid.

Het oude vriendengroepje Pieter Bas, Jantje, Johan en ik vinden elkaar weer in de kolkende menigte en lopen met een plastic bekertje met koffie naar buiten om te roken. Pieter Bas rookt niet meer.

'Na mijn studie ben ik gestopt.'

Wij vullen al snel ons hoekje van het schoolplein met sigarettenrook. Ik sta met mijn rug tegen de schoolmuur zodat ik het plein en de mensen die er lopen goed kan overzien.

'Wat doe je tegenwoordig Johan?'

De aankondiging van de reünie kwam via vader en moeder, die de uitnodiging in de bus hadden gekregen. Ze wonen nog altijd op hetzelfde adres, nog geen tien minuten fietsen van de school vandaan. Toen telde de school niet meer dan een paar honderd leerlingen, verdeeld over de havo en het vwo. Het gebouw is in de jaren van de schaalvergroting in het onderwijs, lang na mijn eindexamen, flink gegroeid. Eerst fuseerde de school met de ernaast liggende mavo en later nog eens met een scholengemeenschap uit een naburige gemeente.

Van vader had ik gehoord over de enorme strijd tussen de twee Noord-Hollandse gemeenten over de vraag waar de nieuwe school zou komen, maar 'mijn' gemeente had dat politieke gevecht gewonnen. De betrokken wethouder uit de naburige gemeente was zelfs opgestapt en had bij zijn afscheid nog flink met modder gegooid zoals wij altijd uit alle macht sneeuwballen naar de mavo gooiden. De Fabriek, noemt pa de school nu altijd.

In mijn jaren op de school kalkte meneer Karstens, de mollige conciërge van wie het overhemd aan de achterkant standaard uit zijn broek hing, in de vroege ochtend op een schoolbord bij de jassen welke lessen waren uitgevallen. Nu hangt een grote elektronische monitor in de aula van De Fabriek, die met rode letters 'onze oud-leerlingen' welkom heet. Ja, Karstens, die kent iedereen nog wel! Als geen ander kon hij met zijn hoofd schudden als je je weer eens bij hem moest melden. In de hoek van zijn

kantoortje, schuin achter zijn bureau, had hij een bezem staan, die hij zonder dat hij naar achteren hoefde te kijken, pakte.

‘Hier, veeg het plein maar aan,’ luidde meestal de opdracht.

Drie maanden geleden hoorde ik van de reünie en na een paar dagen twijfelen had ik me aangemeld via de site van de school. Op internet had ik nauwlettend in de gaten gehouden wie er zouden komen. Ik kon altijd op het laatste moment besluiten niet te gaan en hoewel er geen ‘risico’s’ waren aangemeld vond ik het toch prettig om met mijn rug tegen de schoolmuur het plein te bekijken. Je weet nooit wie onverwacht binnenstapt. De aula had ik na binnenkomst snel gescand en hoewel ik natuurlijk lang niet alles kon overzien, leek er geen gevaar te zijn.

‘Laten we hier roken,’ had ik voorgesteld. Het was een hoekje, dat vanuit de met vele ramen gesierde aula niet te zien was. Risico’s mijden, altijd maar weer. In de weken na de aanmelding had ik mijn verhaal voorbereid. Natuurlijk, ik had me steeds weer afgevraagd of ik wel moest gaan, maar aan de andere kant was het leuk om oud-klasgenoten en anderen te ontmoeten. Het verhaal moest alleen wel waterdicht zijn, maar ik wist dat ik als geen ander een geloofwaardige versie van mijn leven kon vertellen. Dat was mijn talent waar ik zelfs mijn beroep van had gemaakt.

Het verhaal kan er eindelijk uit.

‘Ik ben sales promotor bij een internationale handelsonderneming in Amsterdam. Na mijn studie ben ik het bedrijfsleven ingegaan en via allerlei baantjes en banen ben ik hier een paar jaar geleden terecht gekomen. En jij?’

Pieter Bas krijgt de bal terug. Daar ben ik goed in. Op een krachtige manier een leugen uitspreken om meteen het onderwerp te verplaatsen naar iemand anders nog voordat er een vervolgvraag kan komen. Het is geen kwestie van training, maar een levenswijze. Het is als vanzelf onderdeel geworden van mezelf. Ik neem een slok koffie en een trek van mijn sigaret. Pieter Bas vertelt.

En ik, het is allemaal onderdeel van de niet ingestudeerde maar volkomen natuurlijk geworden tactiek, stel in de eerste adempauze van PB, zoals hij vroeger genoemd werd, meteen de volgende vraag. Al snel gaat het gesprek over politiek, omdat grote Johan op het partijbureau van de Partij van de Arbeid werkt.

De jongens, die nu mannen zijn, maar zich in elkaars aanwezigheid weer jongens voelen, moeten lachen om de bijnamen van vroeger die nu zo natuurlijk weer uit onze monden rollen. Jantje was klein, grote Johan een kop groter dan ik, kleine Johan. Ik haatte die bijnaam toentertijd. Ik vond toch al dat ik te weinig gespierd en er niet groot en stoer genoeg uitzag. Dat kwam ook door mijn kleren. Die werden door tante Koosje gemaakt, hoewel dat in de loop van de middelbare school gelukkig veranderde. Geld was er nooit en kleding is in een gezin met vijf kinderen een grote kostenpost. Het was me iedere keer weer uitgelegd, maar als iedereen een spijkerbroek draagt, waarom ik dan niet?

‘Omdat we de wereld in het kwade niet volgen Johan,’ zei moeder dan met een strengheid die ik niet begreep. De spijkerbroek was een uiterlijke vorm van de tijdgeest. Die geest van de jaren zeventig was rebellie tegen elke vorm van gezag. Het was de geest van Pippi Langkous, die zonder ouders opgroeide en deed waar ze zin in had. Het was de geest van The Wall van Pink Floyd: ‘Teachers leave them kids alone’ en ‘we don’t need no education’.

‘Wij zijn niet gelijkvormig aan de wereld,’ zo werd me keer op keer verteld. Toch kreeg ik op mijn veertiende mijn eerste spijkerbroek. Ik heb nooit begrepen waarom het toen wel mocht, maar ik vond het niet nodig om er vragen over te stellen. Ik was zo blij als een baby die melk krijgt. Een eerste levensbehoefte.

‘Op één voorwaarde: je draagt hem niet op zondag,’ had moeder gezegd toen ik op een zolderkamertje bij een vrouw die merkloze spijkerbroeken verkocht, achter een gordijntje stond te passen. Ik schaamde me er voor dat moeder deze opmerking moest plaatsen terwijl die vrouw erbij stond.

Ik zal nooit vergeten hoe de spijkerstof die eerste keer voelde. De stugheid! Nadat moeder had afgerekend, vloog ik naar buiten en fietste ik meteen naar het centrum. Eén hand nonchalant in mijn eigenlijk nog te krappe broekzak. Ik had het idee dat iedereen keek. Wat was ik trots! Kleine Johan hoorde eindelijk bij het leger tieners met een spijkerbroek!

Verboompje, zo werd ik ook wel genoemd. Zelfs de tekenleraar had me dat toegeroepen toen ik vervelend deed. De hele klas had gelachen. In die tijd kon ik ineenkrimpen, maar nu lach ik met mijn vroegere vrienden mee als we alle namen nog eens doornemen. ‘Knurft’ werd een klasgenoot genoemd en niemand heeft ooit begrepen waar de naam vandaan kwam. ‘Duck’ heette een jongen die een stem had die nog het meest aan een eend deed denken en die vervolgens heel hard is gaan oefenen om de stem van Donald Duck te kunnen imiteren. Van zijn zwakte maakte hij zijn kracht.

‘Johan? Johan Verboom?’

Ik had haar niet aan zien komen toen we net de bekertjes aan Jantje gaven, die nieuwe koffie zou halen. Een moment van onoplettendheid. Ik keek in de groengrijze ogen van een vrouw met lang blond haar. Ze begreep dat ik geen idee had wie ze was.

‘Kirsten van Riet. Ik woonde vlak achter je. Op de Voorweg,’ zei ze en ze wees in de richting waar ze vroeger ergens woonde. Terwijl ik mijn hand onder de woorden ‘oh ja!’ uitstak pakte zij mijn schouders en gaf drie zoenen.

‘Ik weet het weer ja, maar dat je mijn naam nog weet joh. Zoveel contact hadden we nu ook weer niet!’ zeg ik.

‘Worden wij niet gezoend?’ PB de vrouwenversierder. Vroeger al durfde hij meisjes uit te dagen op een manier die anderen en vooral mij deed verstommen. Kirsten zoent. Zelfs Jantje krijgt een kus hoewel hij onhandig vier bekertjes volle koffie draagt.

‘Tuurlijk ken ik jou nog. Jouw vader was een bekende dominee en mijn moeder een fanatieke Jehovah’s Getuige. Haar grootste doel in het leven was om jouw vader te bekeren,’ zegt Kirsten die in niets meer op een Jehovah lijkt. Ik kende haar nauwelijks. Ze is een jaar of drie, vier jonger en was derhalve vroeger totaal oninteressant. Nu telt dat leeftijdsverschil niet. Wat ik nu zie is een mooie, jonge vrouw van begin dertig.

‘Inderdaad ja, jouw vader was voorganger! Van een soort sekte toch?’, vraagt grote Johan.

Het onderwerp dat gemeden moest worden, is onvermijdbaar. Ik ben het centrum van de aandacht. Iets wat juist voorkomen had moeten worden. Als ik had opgelet had ik haar aan zien komen, maar wat dan? Dan had ik haar toch niet herkend, maar misschien wel net op tijd een paar passen naar voren kunnen doen; weg uit deze groep. Mijn hersenen werken razendsnel. Ik heb voor hetere vuren gestaan. Snel een ander onderwerp. Weg uit het epicentrum. Naar de randen verplaatsen. Eerst het centrum nog even meenemen en dan vliegensvlug naar de rand om vervolgens het gevaar te elimineren.

‘Nou nee, geen sekte. Het was een evangelische gemeente, een soort onafhankelijke kerk. Het maakte geen onderdeel uit van de geïnstitutionaliseerde kerken zoals de hervormde of gereformeerde kerk,’ zeg ik op een rustige toon. Dit is nog het centrum, maar de onderkoeling in de stem moet vooral de aandrang wegnemen om door te vragen.

‘Maar mijn vader is al een tijdje met pensioen hoor.’ De rand. ‘Wat leuk om je te zien! Je ziet er goed uit Kirsten. Het kleine meisje is groot geworden! Kent iemand haar nog, nou nee, het zal wel niet hè? Want je bent toch een paar jaar jonger?’ Overgaan op een ander onderwerp door sneller en enthousiaster te praten. Gevaar geweken. De jongens schudden hun hoofd. Nee, ze kennen haar niet. Maar inderdaad, ze ziet er goed uit, zegt PB natuurlijk.

‘Ja ik heb in 85 examen gedaan,’ zegt Kirsten. ‘Maar hoe gaat het dan met je? Ben je nog altijd kerkelijk? Nog met het geloof bezig?’ Mislukt. Weer alle ogen op mij gericht. Dit is een interessant onderwerp. Waarom vraagt ze door? Waarom is ze hier eigenlijk? Ga naar je eigen vriendinnen! De leugen.

De enige redding is de overtuigende leugen om daarna te proberen opnieuw te veranderen van onderwerp: ‘Nee, nee, daar doe ik niet zoveel meer mee,’ ik hoor mijn eigen onderkoeling weer. De stem die een paar octaven lager zit dan anders. Het schudden met het hoofd. De lippen die tegelijkertijd naar voren steken en de schouders die worden opgehaald om maar aan te geven dat wat hier besproken wordt volstrekt oninteressant is.

‘Nee joh, dat was een andere tijd. Jij nog wel Jehovah. Ook niet meer zeker?’ Als iedereen hier zo graag over wil praten dan moet het nog maar even, maar dan moet het wel over haar gaan en niet over mij. Ze lacht hard. Haar stralende gezicht zegt genoeg. Ze vertelt dat ze er vlak voor haar eindexamen uitgestapt is. Ze heeft een tijdje bij een vriendin gewoond

om hier haar school af te kunnen maken. Kirsten was geëxcommuniceerd. Er was geen contact meer met haar familie en vrienden uit de Getuigewereld. Na haar examen is ze naar Amsterdam verhuisd. Inmiddels zijn haar ouders ook ex-Getuige en is het contact hersteld. De mannen luisteren vol aandacht. Ik leun redelijk tevreden, maar nog wel op mijn hoede, tegen de schoolmuur terwijl ik mijn vragen aan haar stel. Het onderwerp wordt nog besproken, maar ik ben tenminste niet meer het centrum. Zij is daar en blijft daar ook nog wel even wat mij betreft. Gelukkig vinden de anderen dat ook.

De schaamte

Met zes andere kinderen uit de kerk was ik na schooltijd bij tante Irma. Nou ja, tante. Zo noemde je nu eenmaal een zondagsschooljuf. Tante Irma was drie weken geleden begonnen met een doordeweekse bijbelclub. Het is fijn voor de kinderen om ergens midden in de week een moment te hebben om met de Heer bezig te zijn, had ze tegen moeder gezegd. We gaan bidden, bijbel lezen, wat zingen met elkaar en natuurlijk iets leuks doen. Het zou goed zijn als de zoon van de voorganger er ook bij zou zijn. Dat trekt andere kinderen.

En dus zat ik alweer voor de derde keer in de wat smoezelige flat van tante Irma. Het rook er naar eten, vond ik. En naar kat David, die we niet mochten aaien omdat hij eenkennig was. David was vernoemd naar Israëls grootste koning, die ook rossig haar had. Het koninkrijk van deze David behelsde de woonkamer en het bed van tante Irma. De donkere muren van de tweekamerflat maakten de toch al te kleine ruimte benauwd. Het contrast met de nieuwbouwwoning waar wij woonden en waar de zon altijd naar binnen scheen, was groot. Vijf meisjes zaten op de bank. Joost en ik hadden de poef met te weinig vulling genomen. Ik had Joost gesmeekt of hij ook mee ging. Hij had er pas mee ingestemd, nadat ik hem had verteld dat er vijf meisjes zouden komen. Tante Irma had twee stoelen bij haar eettafel vandaan gehaald, maar de poef had vanzelfsprekend onze voorkeur. Joost viel expres op de grond toen ik plotseling opsprong en de poef aan zijn kant inzakte. De meisjes giechelden. De bank kreunde onder zoveel baldadigheid. De flat van tante Irma kon niet tegen plezier. Noch tante Irma en David. De limonade en biscuitjes die ze net haalde toen Joost over de grond rolde, werden in stilte geconsumeerd nadat tante Irma duidelijk had gemaakt dat we ons met serieuze zaken bezighielden deze dag.

‘Vanmiddag gaat het om de Here,’ zei ze. Ze had mij met haar donkere blik strak aangekeken. Joost en ik zaten ieder op een stoel. De poef kwam tot rust in de slaapkamer. David ook.

‘We gaan eerst samen zingen,’ zei tante Irma. Haar gezicht stond ineens blij. ‘Dit is de dag, dit is de dag, die de Heer ons geeft, die de Heer ons geeft. Wees daarom blij. Wees daarom blij. E-en zing verheugd. E-en zing verheugd. Dit is de dag die de Heer ons geeft. Wees daarom blij en zing verheugd. Dit is de dag. Dit is de dag. Die de Heer ons geeft.’

Tante Irma sloot haar ogen en wij volgden haar voorbeeld.

‘Dank U wel Here Jezus, dat wij hier bij elkaar zijn. Ik heb naar deze middag uitgekeken. U weet dat ik dit alles in gebed bij U heb neergelegd. We willen doen wat U van ons vraagt. En wat wij vanmiddag gaan doen, is wat u als grote opdracht aan uw discipelen mee gaf op de dag dat U naar uw Vader in de hemel ging. U zei tegen de discipelen dat zij een getuige van U moesten zijn. Eerst in Jeruzalem, daarna in Judea en Samaria en daarna in de hele wereld. En vandaag mogen wij een begin maken in onze omgeving. Help ons een getuige van U te zijn. In de naam van Jezus, amen.’

‘Jongens en meisjes. Vanmiddag wordt heel bijzonder. We gaan iets leuks maken met elkaar,’ Tante Irma liet ons een rechthoekige, stoffen button zien, die uit vier balken bestond met de kleuren zwart, rood, wit en groen. We wisten niet dat het om een button ging. Het is dat ze het vertelde.

‘Eerst wil ik vertellen wat deze button betekent. Of snappen jullie dit meteen. Johan?’ Ik had geen idee.

‘Dit, lieverds van me, wordt jullie manier om een getuige te zijn van de Here Jezus. Weten jullie wat een getuige is?’

Karin zei dat een getuige iemand was die over de Here Jezus vertelde aan mensen die niet in de Here Jezus geloofden. Een gelukkige lach verscheen op het gezicht van tante Irma. Haar scheve tanden werden zichtbaar; de groeven in haar gezicht ontelbaar. Ze kneep in Karins rechterwang.

‘Goed zo lieve schat, zo is het precies.’ De wang van Karin werd rood. Ik weet niet of het uit schaamte was of door het harde knijpen, maar ik denk het laatste want alleen de wang waarin geknepen was, was van kleur veranderd.

‘En dan ga ik jullie nu vertellen wat de kleuren van de button betekenen. En als ik daarmee klaar ben mogen jullie allemaal zo’n button maken.’

Tante Irma legde uit dat zwart de kleur is van de zonde. Ieder mens is zondig. Met een moeilijk woord noemen we dat erfzonde, maar dat mochten we meteen weer vergeten. God had het niet zo bedoeld met de mens. Hij had Adam en Eva als perfecte mensen geschapen. Op de zesde scheppingsdag. Zij waren zonder zonde. God had hen duidelijk gemaakt dat zij alles mochten, behalve eten van de boom der kennis van goed en kwaad. God had de mens een vrije wil gegeven. De wil om goed te doen, maar ook de wil om kwaad te doen.

Waarom heeft God dat zo gedaan, vroeg tante Irma zich af terwijl ze naar het plafond keek en niet op een antwoord wachtte. Ze legde uit dat liefde

tussen God en mens alleen mogelijk is als de mens ook de mogelijkheid heeft God niet lief te hebben. Liefde is altijd een vrije keuze. Anders zou de mens een machine zijn die alleen kan doen wat God hem vraagt. Adam en Eva hadden de keuze God lief te hebben of om Hem niet lief te hebben. Ze kozen voor het laatste. Ze kozen ervoor ongehoorzaam te zijn. Ze aten van de vrucht van de boom. Door die daad werden alle mensen zondig. Niemand uitgezonderd. Een mens wordt in zonde geboren.

‘En het loon van de zonde is de dood,’ zo haalde tante de bijbel aan.

‘Boontje komt om zijn loontje,’ zei Joost.

Adam en Eva konden door de zonde niet eeuwig blijven leven in het paradijs, maar zouden op een dag sterven. Net als ieder ander mens, die na Adam en Eva geboren zou worden. En zo leek het plan van God te mislukken.

Tante Irma stopte even. Ze keek bedrukt. Ik vroeg me af of ze aan al haar eigen zonden dacht of aan het poefincident en de erfzonde die al in zulke kleine kinderen zichtbaar is? Joost legde de ene na de andere dubbele knoop in zijn veters.

‘Maar gelukkig hebben we de Here Jezus.’ Haar rimpelige wijsvinger rustte op het rode deel van de button. Ik keek naar Karins wang. Het rood was verdwenen. Gods plan was helemaal niet mislukt. Hij had allang een ander plan achter de hand, want het moest niet ophouden bij de dood. Satan mocht niet overwinnen. Die had Adam en Eva verleid om de mens in opstand te laten komen tegen God. God wist dat. Hij is alwetend. Ook dat woord mochten we vergeten, maar tante Irma probeerde ons nog wel duidelijk te maken dat God in het verleden, heden en toekomst leeft. Ze begon over andere dimensies die verder reikten dan de onze. Over de tijdloosheid van de eeuwigheid. Over de dimensies tijd en ruimte zoals wij die kennen. Dat God niet in onze beperktheden van tijd en ruimte leeft en beweegt.

Joost was klaar met zijn schoenen en stak ze triomfantelijk naar voren. Tante Irma zag het niet.

Het plan van God was om zijn Zoon naar deze aarde te sturen. Daar waar de mens had gefaald, zou de Zoon des Mensen niet falen. Hij zou zonder zonde sterven voor al onze zonden. Plaatsvervangend, zo legde ze uit. Eigenlijk zouden wij allemaal aan een kruis moeten hangen, maar Jezus deed dat voor ons. En omdat Hij zonder zonde was kon de dood Hem niet vasthouden en verrees Hij na drie dagen.

‘Rood is de kleur van het bloed van de Here Jezus. En dat brengt ons bij wit.’

Omdat Jezus voor onze zonden is gestorven, mogen wij bij Hem komen om al onze zonden aan de voet van het kruis te leggen. Jezus is bij machte onze zonden te vergeven en zo wordt ons hart rein, schoon, wit.

‘Waarom zie je soms kruizen met Jezus er aan en waarom hebben wij kruizen zonder Jezus?’ vroeg Ellen uit het niets. Ze wees naar het bruine, houten kruis boven de deur naar tante Irma’s slaapkamer.

Tante Irma keek met dezelfde blik naar Ellen waarmee ze eerder naar mij had gekeken. Je zag dat ze zich afvroeg hoe het toch komt dat kinderen middenin een verhaal over iets totaal anders beginnen. Tante Irma had geen kinderen.

‘De roomskatholieken hebben kruizen met Jezus er aan omdat zij niet geloven dat Jezus is opgestaan uit de dood. Wij geloven wel in de opstanding en hebben daarom een leeg kruis.’

Ik heb dit antwoord van tante Irma jarenlang geloofd. De katholieken begrepen niets van het evangelie. Dat was mij ineens duidelijk geworden.

Tante Irma wees ons op groen. De kleur van de hoop. Van eeuwig leven. Als wij naar Jezus gaan en Hem liefhebben met heel ons hart, als wij onze zonden bij Hem brengen, zal Hij ons vergeven en zullen wij het eeuwig leven hebben. Net zoals God een eeuwig leven bedoeld had voor Adam en Eva, zo wil Hij ons het eeuwig leven schenken. Later als wij dood gaan, zullen we naar de hemel gaan en zullen wij voor altijd bij Hem zijn. En misschien al wel eerder. Als Jezus terug komt naar deze aarde nog vóór wij gestorven zijn, zal Hij ons meenemen naar zijn Vader en zullen we zonder te sterven in de hemel komen.

Het gezicht van tante Irma was niet meer bedrukt. Dit is het heerlijke evangelie, zo eindigde zij.

‘Wil iemand hier de Heer voor danken?’ Ze keek de kring rond. Joost keek naar zijn veters.

‘Johan, jij wil vast wel. Doe het maar.’ We deden onze ogen dicht.

‘Dank U wel Here Jezus dat U voor ons bent gestorven en opgestaan en dat ons hart altijd wit mag zijn en dat we altijd bij U mogen zijn. Amen.’

‘Amen,’ schalde tante Irma door de kamer. Gelukzaligheid had zich van haar gezicht meester gemaakt.

‘En nu lieve kinderen, mogen jullie allemaal een button maken.’ Joost en ik sleepten onze stoelen naar de eettafel. Daar lagen lappen stof, lijm en scharen klaar.

Kinderscharen met plastic handvatten. Ik pakte de blauwe. Acht rechthoekige plastic buttons met speld lagen twee aan twee bij elke stoel. Joost en ik deelden een stoel. Marion was ziek. Ze was ook niet op school geweest vandaag. Tante Irma boog om de beurt over ons heen om te helpen. Met de kinderscharen was het onmogelijk om door de te dikke stof heen te komen. Zij had een grote schaar.

‘Misschien kunnen we wat zingen tijdens het knutselen,’ stelde ze voor. ‘Wie weet er een lied?’

Omdat een antwoord uitbleef en er te veel gepraat werd tijdens dit heilig samenzijn, begon ze zelf te zingen: ‘Ik ben zo blij, Jezus redde mij. Ik ben zo blij, Jezus redde mij. Ik ben zo blij-ij, Jezus redde mij. Zing ik glorie, hallelujah, Jezus redde mij!’

Joost probeerde met zijn gele schaar zijn veters door te knippen.

Het knutselen duurde lang. Langer nog dan het verhaal van tante Irma. Ze mopperde iets over een kinde-revangelisatie-organisatie waar ze

buttons en bijbehoren gekocht had. Ze hadden daar toch in moeten zien dat dit voor kleine kinderen te moeilijk was. Met een grijns liet Joost de veter van zijn rechterschoen zien. Een lus was doorgeknipt. Er zaten vier dubbele knopen in de veter dus gevolgen bleven uit. Hij zette de schaar nu in een andere lus. Tante Irma had zijn button al af.

Het was al vijf uur geweest. Stukken stof en lijmslierten sierden de tafel. Joost had wat rafels van zijn veter erbij gelegd. Tante Irma maakte zich op voor haar hemelse opdracht.

‘Lieve kinderen, de Here Jezus wil dat wij zijn getuigen zijn. Toen Hij naar de hemel ging zei hij tegen zijn discipelen dat zij iedereen over Hem moesten vertellen. Wij mogen dat ook doen. Nee, wij moeten dat doen. Wij moeten iedereen vertellen dat Jezus leeft, opdat alle mensen gered worden. Want iedereen heeft de Here Jezus nodig. Anders blijf je maar zwart! Net als het onderste deel van de button. Denk maar eens aan jullie klasgenootjes. Zij gaan naar de hel waar ze eeuwig zullen branden als ze de Here Jezus niet leren kennen. Dat zouden jullie toch niet willen? Dus hier komt jullie opdracht: morgen, als je naar school gaat, doe je de button op. Andere kinderen zullen vragen wat je op je trui of jas hebt zitten. Misschien vragen je juf of meester er wel naar. En dan krijg je de mogelijkheid om te vertellen over Jezus. Ja? Dus morgen ga je dat doen en volgende week hoor ik van jullie hoe vaak je het evangelie hebt verteld. Laten we samen de Here danken.’

Ik hoorde het bloed suizen in mijn oren. Het dankgebed van tante Irma ontging me. Ik dacht alleen maar aan deze vreselijke opdracht. Ik ging toch niet met zo’n button lopen? Schaamte vulde mij. Ik schrok van het amen en stond onmiddellijk op om naar huis te gaan.

Tante Irma pakte mijn wang: ‘Goed je best doen Johan. Je bent een parel in Gods hand.’

Ik rende naar huis. Ik wreef over mijn wang en hoopte dat ie niet net zo rood was als die van Karin. De button zat in mijn jaszak. Ik hoefde natuurlijk niets te vertellen thuis. Ik kon natuurlijk mijn button morgen vergeten. Ik rende de straat in. Maar wat vertel ik tante Irma dan volgende week?

‘En, laat je button eens zien?’

Moeder was in de keuken bezig met het avondeten. Met haar groene kookschort met oranje bloemen kwam ze op me af lopen.

‘Nou, laat eens zien.’ Ik pakte de button. Had ik ’m nou maar weggegooid en gezegd dat ik ’m verloren was.

‘Goed hoor. Leuk dat jullie die allemaal opdoen naar school. Ik ben heel benieuwd hoe het gaat morgen.’ Tante Irma had haar, de vrouw van de voorganger, natuurlijk ingelicht. Moeder was hoofd van het kinderwerk, dus ik had het kunnen weten.

Het eten kwam al snel op tafel. Tijdens de maaltijd moest ik de button halen om uitleg te geven over de vier kleuren. Volgens mij deed ik het goed. Maar vader zei dat ik het over de Here Jezus moest hebben en niet over Christus. Christus was zijn titel, Jezus zijn naam. De Here Jezus geeft

het meest respect weer, zo corrigeerde hij me. Moeder vertelde dat Irma gisteren gebeld had. Irma was opgewonden over het idee dat de groep van acht grote dingen zou gaan doen op school. Ze zouden andere kinderen tot de Here Jezus leiden. God had haar dat laten zien in haar voorbereidende gebed. Jezus had twaalf discipelen gehad, maar deze acht waren niet minder dan de eenvoudige, oorspronkelijke volgelingen. Het werd me duidelijk dat ik er niet onder uit kon. Er werd niet gevraagd wat ik er zelf van vond en of ik dit eigenlijk wel wilde. Na het eten dankte vader voor de geweldige dingen die te gebeuren stonden. Ik was minder overtuigd.

Tegen beter weten in hoopte ik dat moeder de button was vergeten.

‘Pak je button, dan zal ik ’m op je trui spelden,’ zei ze nog voor het ontbijt.

De avond ervoor had ik me in bed al voorgesteld dat alle kinderen heel dicht om mij heen stonden en mij uitlachten. De kring om mij heen werd steeds groter. Handen raakten mijn gezicht, schouders en rug. Iemand trok de button van mijn trui, die een lelijke scheur vertoonde. Mijn hart bonsde in mijn keel. Ik kon niet slapen.

Ik dacht aan Heleen. Het donkerharige meisje op wie ik verliefd was. Mijn liefde voor haar zou voor altijd onbeantwoord blijven.

Ik dacht aan juf Kosterman. Wat zou zij er niet van denken? Zouden Heleen en juf mee lachen met de groep? Ik kon de slaap niet vatten.

Ik was nog vijftig meter bij school vandaan. Mijn handen verdwenen onder mijn jas. Ik deed de button af en stopte hem in mijn zak. Op het schoolplein hing ik tegen het houten fietsenrek. De lust tot spelen was er niet. Wat moest ik thuis vertellen tussen de middag? Dat niemand de button gezien had? Dat niemand er over was begonnen? Dat kon toch niet? De bel ging. Karin en Marion kwamen op me af rennen.

‘Marion is weer beter maar ze vindt het zo jammer dat zij geen button heeft,’ hijgde Karin.

‘Je mag die van mij wel,’ zei ik ogenblikkelijk met een gretigheid die ik niet van mezelf kende.

Marion en Karin huppelden opgewonden de klas in. Mijn redding was uit onverwachte hoek gekomen. In de klas keek ik snel om me heen om de andere truien te zien. Joost had zijn button ook niet op. Hij had wel nieuwe veters. Hij had thuis over de button verteld, maar nadat zijn moeder had gevraagd of hij ‘dat ding’ eigenlijk wel op wilde had hij nee gezegd. De meisjes van de bijbelclub daarentegen gaven tekst en uitleg waar nodig. Sommigen lachten hen uit. Anderen vonden het wel interessant. Heleen hield zich afzijdig.

Moeder was teleurgesteld.

‘Het is goed voor je om op jonge leeftijd te leren het evangelie uit te leggen.’ Ik verontschuldigde me, zei dat ik het had willen doen, maar dat Marion zo zielig was.

Die zondag was oom Henk onze zondagsschoolmeester. Hij legde een uitspraak van Jezus uit: ‘Wie zich voor Mij en voor mijn woorden schaamt in

dit overspelig en zondig geslacht, de Zoon des Mensen zal Zich ook voor hem schamen, wanneer Hij komt in de heerlijkheid zijn Vaders, met de heilige engelen.'

Ik had gefaald. Ik had me voor Jezus geschaamd. Hij zal zich voor mij schamen als ik Hem zal ontmoeten. Ik voelde me als het zwart op de button. Zondig. Onrein. Onwaardig.

Ik was acht jaar oud.